

BERÄKNING OCH TOLKNING AV NYCKELTAL

Vid bedömningen av den ekonomiska situationen hos ett lantbruksföretag används vid lönsamhetsundersökningen följande nyckeltal. Beräkningen av nyckeltalen baserar sig på en korrigerad resultat- och balansräkning för jordbruks- och trädgårdsproduktion.

Försäljningsintäkter
+ Stöd

= OMSÄTTNING

Omsättningen är ett mått på verksamhetens omfattning. Omsättningen beräknas exklusive mervärdesskatt. Resultaträkningen är prestationsbaserad, vilket innebär att de intäktsposter som hör till den ifrågavarande redovisningsperioden räknas med i omsättningen.

Omsättning
+ ökning av produktlager och husdjursegendom
- minskning av produktlager och husdjursegendom
+ inre överföringar till andra driftsgrenar
+ fodren, utsåden och andra produkter som har producerats och använt på gården
+ fördelning av investeringsstöd för året
+ övriga intäkter från jordbruk

= BRUTTOINTÄKTER

Bruttointäkterna ger en bättre bild av verksamhetens omfattning än omsättningen i sådana fall då en betydande del av redovisningsperiodens produktion är bunden i lager eller en stor del av omsättningen består av försäljning av produkter eller husdjursegendom som varit i lager.

I bruttointäkterna räknas med också värde av foder och eget utsäde som har producerats och använts vidare som produktionsinsats på gården (gårdsförbruk/kostnad). Detta ingår som lika stor summa också i rörliga kostnader, varför detta inte påverkar resultatet.

Förändringen i produktlager omfattar också förändringen av grovfoderlager (hö, ensilage). Investeringsstöd för anläggningstillgångar beaktas som intäkt indelad i år då ifrågavarande investeringsobjekt är i bruk.

Bruttointäkter
- rörliga kostnader (inkl. gårdsförbruk/kostnad)
- fasta kostnader
- företagarfamiljens lönekrav

= DRIFTSBIDRAG

Vid granskningen av driftsbidrag bör observeras, att företagarfamiljens lönekrav har dragits ifrån intäkterna vid beräkningen av driftsbidraget.

Lönekravet har beräknats genom att man har multiplicerat antalet timmar jordbruksarbete som företagarfamiljen har gjort med ett på förhand fastställt timlönekrav. Timlönekravet är 17,50 €/timme år 2025, År 2024 var det 17,20 €/timme.

DRIFTSBIDRAGS -%

$= 100 * \text{driftsbidrag} / \text{bruttointäkter}$

Driftsbidragets relativa andel av intäkterna bör vara större i kapitalintensiva än i arbetsintensiva företag, eftersom de kostnader som förorsakas av kapitalet (avskrivningar och räntekrav) bör täckas med driftsbidraget.

Driftsbidrag
- avskrivningar

= RÖRELSERESULTAT

Rörelseresultat mäter resultatet av företagets egentliga verksamhet, före finansiella poster, tillfälliga poster och skatter.

Avskrivningarna beräknas på basis av ett nuvärde som härleds från egendomens återanskaffningsvärde. Som avskrivningsmetod används avskrivning i jämna rater, där avskrivningsprocenten fastställs per egendomsgrupp.

Avskrivningar som beräknats på basis av egendomens nuvärde är på de flesta gårdarna större än de skattemässiga avskrivningar, eftersom investeringsstöd eller använda reserveringar reduceras inte från de värden, som utgör grunden för avskrivningen.

Rörelseresultat
+ finansiella intäkter
- räntor och finansiella utgifter

= NETTORESULTAT

Nettoresultatet är räntan på det egna kapitalet som placerats i företagsverksamheten. Då nettoresultatet är negativt flera år i följd är följden en minskning av det egna kapitalet och en försvagad soliditet.

Vid granskningen av nettoresultatet skall observeras, att skatterna inte har dragits från resultatet.

NETTORESULTAT -%

$$= 100 * \text{nettoresultat} / \text{bruttointäkter}$$

Nettoresultatsprocenten visar med vilken resultats marginal företaget verkar.

Nettoresultat
- räntekrav på eget kapital

= FÖRETAGARVINST

Företagarvinsten visar företagets lönsamhet i pengar (dess absoluta lönsamhet).

Räntekravet på eget kapital beräknades till år 2009 enligt 5 % av medelvärdet för det egna kapitalet i början och slutet av räkenskapsperioden. Beräkningen av räntekostnaden på eget kapital förändrades fr.o.m. året 2010. Räntan baserar sig på kapitalets avkastning, som beskriver den relativa risken av kapitalet som har investerats i jordbruket. Avkastningskravet är gårdsspecifikt och det grundar sig på riskfri ränta och s.k. riskpremie, som bestäms på grund av gårdens bokslutsuppgifter och allmän finansmarknadsrisk. Räntekravet på eget kapital är år 2025 i genomsnitt 6,70 % och variationsbredd 4,56 – 8,34 %. Bokslutet för året beräknas med att använda avkastningskrav av föregående år. Det använda räntekravet kan ses i resultat- och nyckeltalrapporten.

Det egna kapitalet har räknats ut genom att man subtraherat skulderna från lantbruks- och trädgårdsproduktionens egendom. Som lantbruksegendom räknas: immateriella rättigheter, jord- och vattenområden, byggnader, maskiner och anläggningar, täckdiken, övrigt driftskapital, aktier och andelar, lager av produktionsförmåigheter, produktlager (inkl. grovfoderlager), husdjur, övriga omsättningstillgångar, fordringar och finansieringstillgångar. Värdet på arrendeåkrar eller annan hyrd egendom räknas inte som förmögenhet.

SOLIDITET

$$= 100 * \text{Eget kapital} / \text{balansräkningens slutsumma}$$

Soliditet är ett mått på lantbrukets solvens och finansieringsrisk. Företagets solvens är bättre och finansieringsrisken mindre, ju högre företagets soliditet är. På en skuldfri gård har nyckeltalet värdet 100 %.

Som slutsumma i balansräkningen används värdet av kapital vid redovisningsperiodens slut. Det visar den mängd kapital som är bunden i företaget vid slutet av redovisningsperioden.

RELATIV SKULDSÄTTNING

$$= 100 * \text{Främmande kapital} / \text{bruttointäkter}$$

Detta nyckeltal är ett mått på företagets soliditet. Det visar förhållandet mellan skulden vid slutet av året och verksamhetens omfattning. Talet ger en fingervisning om det krav på driftsbidrag som vårdkostnaderna av det främmande kapitalet skulle förutsätta.

TOTALKAPITALET AVKASTNING

$$= \text{Nettoresultat} + \text{räntor och finansiella kostnader}$$

Nyckeltalet visar hur mycket företaget avkastar i ränta på hela det kapital som investerats i verksamheten.

TOTALKAPITALET AVKASTNING -%

$$= 100 * (\text{Nettoresultat} + \text{räntor och finansiella kostnader}) / \text{balansräkningens slutsumma}$$

Nyckeltalet visar hur mycket företaget avkastar i ränta på totalkapital. Totalkapitalets avkastningsprocent kan jämföras med ränta betalad på det främmande kapitalet.

LANTBRUKSINKOMST

$$= \text{Nettoresultat} + \text{värdet av företagarfamiljens arbete i jordbruket}$$

Lantbruksinkomsten är den del av lantbrukets intäkter, som blir över som lön för företagarfamiljen och ränta på eget kapital. Eftersom man vid beräkningen av lantbruksinkomsten inte beaktar det arbete som företagarfamiljen gjort eller användningen av eget kapital, är lantbruksinkomsten inget mått på företagsverksamhetens lönsamhet. Det är inte heller något mått på lägenhetens lönsamhetsutveckling, eftersom det arbete företagarfamiljen gjort och användningen av eget kapital kan ha förändrats jämfört med tidigare år.

LÖNSAMHETSKVOT

$$= \text{Lantbruksinkomst} / (\text{företagarfamiljens lönekrav} + \text{räntekrav på eget kapital})$$

Lönsamhetskvoten visar lantbruksproduktionens lönsamhet. Den visar också lönsamhetens utveckling, eftersom där även beaktas förändringarna beträffande arbetsinsatsen och användningen av eget kapital.

När lägenhetens lönsamhetskvot är exakt 1,00 är räntan på det egna kapital som placerats i lantbruket och den timlön som företagarfamiljen får för sitt arbete lika stora som det på förhand fastställda beräknade räntekravet och kravet på timlön. Om lönsamhetskvoten avviker från värdet 1,00 avviker ersättningen för ränta och arbete från de på förhand fastställda kraven i samma förhållande som avvikelsen anger. Den förverkligade ersättningen kan beräknas på följande sätt:

Arbetsersättning (€)	= lönsamhetskvot * företagarfamiljens lönekrav
Kapitalets förräntning (€)	= lönsamhetskvot * räntekrav på eget kapital
Arbetsersättning (€/h)	= lönsamhetskvot * timlönekrav
Kapitalets förräntning (%)	= lönsamhetskvot * kalkylerade räntekrav

ARBETSFÖRTJÄNST

= Lantbruksinkomst – räntekrav på eget kapital

Arbetsförtjänst är ett mått på den arbetsinkomst som företagarfamiljen får genom sitt arbete i jordbruket. Arbetsförtjänsten har räknats ut så att man har subtraherat räntekravet på eget kapital från resultatet, och härigenom har man lagt större vikt vid det egna kapitalets roll som produktionsfaktor än vid företagarfamiljens arbetsinsats.

FÖRTJÄNST PER ARBETSTIMME

= Arbetsförtjänst / företagarfamiljens arbetstimmar

Förtjänsten per arbetstimme, vilken visar företagsverksamhetens lönsamhet, kan jämföras med till exempel en lönetagares förtjänst per timme. Vid granskningen bör observeras, att man redan har fått en avkastning på det egna kapitalet som motsvarar det beräknade räntekravet.

AVKASTNING AV EGET KAPITAL (nettoresultat)

= Lantbruksinkomst – företagarfamiljens lönekrav

Vid beräkningen av avkastningen på det egna kapitalet subtraheras företagarfamiljens lönekrav från intäkterna, varvid den kvarstående delen utgör ersättning för eget kapital. Vid beräkningen av avkastningen av det egna kapitalet har företagarfamiljens lönekrav subtraherats från resultatet, varvid man har lagt större vikt vid företagarfamiljens arbetsinsats än vid det egna kapitalets roll som produktionsfaktor.

AVKASTNINGS-% PÅ EGET KAPITAL

= 100 * Avkastning på eget kapital / eget kapital (i genomsnitt)

Avkastningsprocenten på det egna kapitalet kan som mått på företagsverksamhetens lönsamhet jämföras med avkastningen på en marknadsplacering med samma risk. Vid granskningen av nyckeltal